

**Disputatio medica inauguralis de haemorrhoea petechiali ... / eruditorum
exameni subijcit Thomas Bateman.**

Contributors

Bateman, Thomas, 1778-1821.
Fullartoun, John
Royal College of Surgeons of England

Publication/Creation

Edinburgi : Excudebant Adamus Neill et socii, 1801.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/uczfvqv8>

Provider

Royal College of Surgeons

License and attribution

This material has been provided by This material has been provided by The Royal College of Surgeons of England. The original may be consulted at The Royal College of Surgeons of England. where the originals may be consulted. This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

5

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

HÆMORRHOEA PETECHIALI.

Dr Yelloly, with the author's
compliments. —

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE
HÆMORRHOEA PETECHIALI;

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

EX AUCTORITATE REVERENDI ADMODUM VIRI

D. GEORGII BAIRD, SS. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NECNON

AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI CONSENSU, ET

NOBILISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ DECRETO;

PRO

GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

THOMAS BATEMAN,

ANGLUS:

SOCIET. REG. MED. EDIN. PRÆSES ANNUUS;

NECNON, SOCIET. NATUR. STUD. EDIN.

NUPER PRÆSES ANNUUS.

Ad diem 24. Junii, horâ locoque solitis.

EDINBURGI:

EXCUDERANT ADAMUS NEILL ET SOCIJ.

MDCCCL.

DEPT. OF AGRICULTURE

WASHINGTON

RECEIVED

1900

OFFICE

THE SECRETARY

VIRO REVERENDO,
THOMÆ WATSON
DE WHITBY ;

QUI
PUERUM ETIAM, PATRE ORBATUM,
CONSILIIS AC AMICITIA
JUVAVIT ET DEVINXIT :

NECNON,
VIRO REVERENDO,
MICHAELI MACKERETH
DE THORNTON ;

CUJUS QUOQUE
AMICITIA ET STUDIUM ERGA SE
ALTA MANENT MENTE REPÔSTA :

UTRISQUE
LITERIS HUMANIORIBUS,
MAXIME AUTEM ANIMI PROBITATE,
SPECTANDIS ;

HANC DISPUTATIONEM,
PEREXIGUUM OBSERVANTIÆ SIGNUM,
OFFERT

T. BATEMAN.

---

*Quod si jam incidat mali genus aliquod ignotum, non
ideò tamen fore medico de rebus cogitandum obscuris: sed
eum protinus visurum, cui morbo id proximum sit; ten-
taturumque remedia similia illis, quæ vicino malo sæpe
succurrerint; et per ejus similitudinem opem reperturum.*

CELSUS.

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE
HÆMORRHOEA PETECHIALI.

---

§ I. DE HISTORIA LITERARIA.

LICÈT homines ab omni ævo, præ debili
corporum structurâ, plurimis morbis
opportuni fuerint, aliis tamen temporibus
aliis morborum generibus vexatos esse, rerum
gestarum monumenta planè ostendunt. Græci
quidem et Romani mala nonnulla graviora,

A

nostro

nostro ævo heu ! nimis cognita, feliciter ignorabant. Quippe, seculis labentibus, nova febrium cohors terris incubuit ; atque, intra ævum etiam superius, mala quædam seu primùm inter mortales grassata fuerunt, seu medicorum oculos in se primùm traxerunt, et frequentius saltem, quàm olim solebant, mortale genus afflixerunt.

Inter hæc recensendus est morbus, de quo in animo est pauca scribere. De eo enim veteres scriptores nihil omninò, quòd sciam, literis mandaverunt ; et medici etiam hodierni haud ita pridem eum observârunt, vel notârunt signa, quibus ab aliis morbis idem dignosci possit. Rem itaque ferè novam timidè aggressurus, indulgentiam et veniam precor,

— “ et mihi dulces

“ Ignoscent, si quid peccavero stultus, amici.” HOR.

Haud fatìs constat ex quo tempore maculæ notæ fuerunt, quæ, medicorum linguâ, *Pettechia*

techiæ vocantur. Plerique * opinantur eas veteribus inobservatas latuisse. Atque, si ulla fides FRACASTORIO †, medici eas primùm in *Italia* observârunt anno 1515, quando febris epidemicè grassabatur. Clar. BURSERIUS autem nos certiores fecit, medicum quendam Gallicum, qui anno 1463 ad plures ivit, maculas hujusmodi antea descripsisse.

Verùm ex quocunque tempore medicis notæ fuerint *petechiæ*, diu pro signis, febribus pestilentibus propriis, habebantur, atque iisdem *scorbutoque* tantùm propria adhuc à plerisque habentur.

RIVERIUS ‡ primùm, quantùm scio, ineunte seculo superiore, mentionem fecit *petechiarum*,
 quas,

* Vide BURSER. Instit. Med. Pract. vol. ii. § cccviii. Credit verò doctiss. LIND, HIPPOCRATEM macularum hujusmodi mentionem fecisse; et ÆTIUM dicit eas minutè et accuratè descripsisse. Vide Essay on Fevers and Infections, p. 87.

† De Morb. Contagios. Lib. ii. cap. 6.

‡ Vide RIVER. Praxin Med. Lib. xvii. cap. 1.

quas, dum ægri neutiquam febricitabant, cutem tamen maculare observavit. Plurimi quidem auctores morborum exempla posthinc protulerunt, quos *petechiæ*, nullâ comitante febre, stipârunt. Talia autem exempla rap-
tim et obiter tantum narraverunt; quippè qui ea, ut videtur, pro febrium varietatibus solum, ab ignotâ quadam causâ oriundis, habebant. DIEMERBROECK * enim, inter plurimas ægrorum peste correptorum historias, unius memoravit, cujus cutem *petechiæ* variârunt, quem verò nulla febris adorta est. Atque STRACK †, qui de febre *petechiali* scripsit, his verbis usus est: “ Etiam petechias, quo tempore populares eædem erant, sine febre et absque ulla corporis infirmitate, vidi;” et decem hujusmodi exempla narravit. Cel. BURSERIUS ‡, et FRANCK ||, etiam nos certiores fecerunt,

---

* Opera omnia, 1685, Lib. iv. de Peste. Ægr. 41.

† De Morbo cum Petechiis, 1766, p. 19.

‡ Institut. Med. Pract. Tom. ii. § cccx. 1790.

|| De Curand. Homin. Morb. vol. iii. 1792.

cerunt, se *petechias* sine febre vidisse; sed illi tamen *petechias*, pro morborum febrilium signis, utrique habebant. Prof. FRANCK etiam *chronicam* morbi formam planè notavit. “Hæc verò exanthematici species,” inquit, “ut plurimum licèt febrilis, multis tamen et nobis ipsis sine febre comparuisse visa est, ac non acutorum modò naturam morborum imitari, sed et chronicam hinc inde assumere indolem observatur.”

Haud omittendum puto, clarif. SAUVAGES *, in Nosologiâ suâ Methodicâ, morbum *hæmorrhææ* non abfimilem, sub titulo “Stomacaces Universalis,” designavisse.

Signa autem morbi, de quo scribimus, utpote febris et omni alii morbo dissimilis, primum literis tradidit Dr GRAAF †, sub nomine “*Petechiarum* sine febre.” Dehinc medici ‡ quidam nonnullas hujus morbi historias,

---

* Nosolog. Method. Class. ix. p. 296. vol. ii.

† Diff. Inaug. Gotting. 1775. Doleo quòd nunquam mihi occasio fuit hanc dissertationem videndi.

‡ Vide BANG Select. Diar. Nosocom. tom. i. 1789. REIL Memorab. Clinic. vol. i. Halæ, 1790, &c. &c.

storias, alii sub aliis nominibus, in Germaniâ in lucem ediderunt. Et, anno 1797, Dr ZETTERSTROEM dissertationem de eodem *Upsaliæ* edidit, in quâ illorum medicorum historias in unum collegit.

Medicis verò Britannicis, indicia hujus morbi primùm monstravit, cel. Professor noster, Dr DUNCAN* ; qui, anno 1778, exemplum unicum, quod tunc temporis viderat, in medium protulit, naturamque ejus conjecturis quibusdam ingeniosis profecutus est ; et deinceps in Commentariis suis utilissimis, plurimas morbi nostri historias, observationesque de eodem, memoriæ mandavit : nam ipse quidem viginti et amplius ægros, eo laborantes, cùm ædibus privatis, tum Publico Valetudinario, curavit.

Anno 1789, Dr ADAIR dissertationem optimam de hoc morbi genere *Edinburgi* edidit, triumque ægrorum, quos ipse viderat, historias, narravit.

In

---

* Med. Cases & Observ. p. 90. Med. Comment. vol. xiv.—xx. Annals of Med. vol. ii.

DE HÆMORRHOEA PETECHIALI. 7

In libro, cui titulus “Medical Facts and Observations,” A. D. 1791, ejusdem morbi exemplum literis prodidit Dr FERRIS.

Et denique in opere quod inscribitur, “Memoirs of the Medical Society,” exemplum unum à Doctore AIKIN *, alterumque à Doctore GARNET †, narratum est.

Hæc ferè tota, quod sciam, exempla sunt, quæ medici adhuc in lucem protulerunt ; nuperimè autem, his auspicantibus auctoribus, majorem attentionem morbus sibi vindicavit, et multis aliis, artem Hippocraticam agentibus, obvius occurrit. Ipse, exempla duo vidi in Nosocomio Regio *Edinensi*.

§ II. DE MORBI DEFINITIONE.

VARIi auctores, qui de morbo, quem persequimur, scripserunt, varia eidem nomina imposuerunt.

---

* Memoirs, vol. iii. Art. xx.

† Ibid. vol. iv. Art. xvii.

imposuerunt. RIVERIUS, DIEMERBROECK, et STRACK, nullo peculiari nomine eum vocârunt, quippe qui obiter tantùm et leviter eundem attigerunt. Doctiss. SAUVAGES, non sine solœcismi culpâ, eum “Stomacacen universalem” nominavit. Dr GRAAF, et, illo duce, Dr FERRIS, “*Petechias* fine febre” appellârunt. Nomen autem signa potiùs morbo cuique propria, quàm aliena, indicare debet; ideóque fatès erit, nullam febrem esse in definitione notare, etiamsi una sit ex notis, quibus hunc inter et alios morbos maximè dijudicandum. Clar. DUNCAN sub nomine “*Petechianosi*,” vel “*Aimorrhœæ*,” designare maluit; et denique Dr ADAIR, conjuncto utroque nomine, *Hæmorrhæam Petechialem* nominavit. Hoc nomen nobis quoque magis arridet, utpote quod notas duas, quibus morbus præcipuè insigniatur, exprimit.

Verbis hujusmodi morbus noster haud ineptè forsan breviter definiendus est:

“In variis partibus summæ cutis, *petechiæ*, *ecchymomata*, vel interdum vesiculæ cruore repletæ;

repletæ ; profluvia sanguinis è pluribus locis, vel levissimâ, vel nullâ evidente causâ ; *pyrexia* nulla.”

Hæmorrhœa in nullo systemate *nosologico* adhuc locum tenet. Cel. CULLEN quidem *petechias* alius cujusdam morbi semper signa esse putavit ; hoc autem, ni fallor, experientia refellit. Similitudo *hæmorrhœæ* signorum, cum iis quibus *scorbutus* cognoscitur, nullam fanè dubitationem apud nos relinquit, quin illa “ Impetiginibus,” in classe “ Cachexiarum” CULLEN, rectiùs annumeranda fit : “ Totius certè vel magnæ partis corporis habitus depravatus est, sine *pyrexia* primaria vel *neurosi* *.” Ab Hæmorrhagiis CULLEN eo nomine differt, quòd absunt omninò febris indicia †.

B

§ III.

---

* CULLEN, Synopf. Nosolog. Method. Cl. III.

† Idem, First Lines, DCCXXXVI.

§ III. DE MORBI SIGNIS.

MORBUS, de quo scribimus, haud secùs ac alia genera valetudinis, sese variè ostendit, prout varii sunt ægrorum corporis habitus. Aliquando subitò incipit, prægresso nullo adversæ valetudinis signo; sæpius autem paulatim obrepit, nec sine notis præcurrentibus, quæ corpus de sano statu deflecturum esse ominantur. Modò enim ante accessionem, caput dolet, nausea vomitusve urget; modò alia adfunt signa, quæ primas vias malè se habere indicant; sæpe fatigationis sensus est, et musculorum vires plùs minùs minuuntur. Paucis febriculam adesse observatum est; plerisque verò ne unum quidem signum febris contingit.

In initio aliàs alia signa sunt. Plerisque sanè *petechiæ* priùs cutem variant, quàm alia indicia morbi obveniunt. Quibusdam verò summa cutis, tanquam ex verberis ictibus, hìc illic vibicibus livescit, vel purpurascit, neque

DE HÆMORRHOEA PETECHIALI. 11

neque simul maculis parvulis interstincta. Exemplum hujusmodi in Valetudinario *Edinensi* novi, à D^{re} DUNCAN haud ita pridem curatum. Quibusdam autem accidit, ut neque *petechiæ* neque vibices cutis superficiem decolorant; sed sanguis valdè proclivis fit, ut ex variis corporis partibus, vel ex levissimâ vi externâ, vel nullâ etiam causâ evidente, prorumpat. Insuper exempla pauca literis tradita sunt, quibus sanguis, cutem inter et cuticulam effusus, hanc ad eò levavit, ut vesiculas effecerit, ex quibus disruptis cruor niger effluxit*. Verùm enimverò ex signis jam memoratis, plura, vel pauciora, vel omnia simul, aliàs aliter conjuncta, hoc morbi genus sæpe insigniunt.

Quod autem ad *petechias* attinet, magnitudine admodum variant. Modò puncta perexigua sunt, visum fermè effugientia; modò pulicum vestigia referunt: atque semper ab
omni

---

* REIL. Memorab. Clinic. vol. i. Comment. in rebus med. &c. gestis, vol. vi.

omni alio genere *exanthematum* facilè dignoscendæ sunt. “Nec cutis superficiem * excedunt,” inquit BURSERIUS †, “nec exasperant, nec pruriunt, nec dolent, nec ulcerantur, nec in squamas abeunt, sed paulatim resolvuntur.” Colore rubicundo, vel purpureo, vel subnigro, esse solent. Vibices et *ecchymomata* plerumque subfusco, livido, vel nigro sunt: variat autem color pro summæ pelliculæ tenuitate, pro tempore ex quo sanguis effusus fuerit, pro quantitate ejus, et si qua similia. Ubi quidem sanguis non sponte intra cuticulam effunditur, cute tamen, vel levissimè percussâ vel pressâ, facilè effluit, sic ut *ecchymomata* cutem decolorent.

Petechiæ pectus maximè, et interiorem brachiorum crurumque superficiem occupant; aliquando

---

* Hoc certè sæpissimè accidit: Dr ADAIR autem exempli mentionem fecit, quo *petechiæ* aliquantùm prominulæ erant; et ipse, in uno exemplo, et prominulas esse, et etiam tactas dolere, notavi.

† Institut. Med. Pract. vol. ii. § cccxxiv.

aliquando etiam omnem cutem, rarissimè faciem, maculant. Visæ fuerunt, at perrarò tamen, in linguam, et gingivas, et tunicam oculorum *scleroticam*, oriri. Sæpius autem, morbo procedente, situm mutant; nonnullis hîc et illic evanescentibus, aliisque alibi vel ibidem apparentibus.

Malus idem corporis habitus, ex quo maculæ et vibices proveniunt, causa est, ut æger ad sanguinis profluvia valdè opportunus sit, quæ profectò haud parvum capitis periculum aliquando afferunt. Sanguis enim ex omnibus corporis partibus, quas exilis cuticula amicit, facilè prorumpit, quoties vulnuscum vel incisura levissima infertur. Nec rarò quidem, nullâ vi allatâ, sanguis ex naribus et gingivis profluit, vel ex pectore expuitur. Nonnunquam etiam ex ventriculo, et utero, vel *urethrâ*, prorumpit; alvus quoque cruenta quædam infrà transmittit; et urina interdum, ob sanguinem permistum, rubicunda redditur.

Sanguis quidem effusus, uti ex auctorum scriptis colligere fas est, aliquando niger est,

et

et in grumos coactus: haud rarò autem indoles ejus, quatenus saltem sensibus percipere licuit, nequaquam mutatus visus est; verùm, sicuti ex sano corpore missus, se coagulavit. In paucis exemplis, tenuis et vix ruber observatus fuit, sed aquam potiùs, in quâ recens caro lota fuit, referebat.

Hæc profectò indicia sunt, quibus hoc morbi genus maximè cognoscitur. Alia tamen signa, quæ aliis quoque adversæ valetudinis generibus communia sunt, identidem adsunt. Pulsus quidem interdum debilis fit, et celerior quàm ex consuetudine; sæpissimè tamen arteriæ naturaliter ordinatæ sunt. Quibusdam ægris anima subinde deficit; ut in exemplo à WERLHOFF tradito, et in alio, quod ipse vidi. Cutis plerumque et spiritus naturales sũnt; interdum autem, haud secùs ac in febriculâ laborantibus, hic citatior est, et illa supra consuetudinem calida. Stomachus generaliter cibos haud fastidit; et alvus urinaque, nisi sanguine inquinata, naturaliter se habere solent. Denique, corpus sæpius, ut
in

DE HÆMORRHOEA PETECHIALI. 15

in sano statu, omnibus fungitur muneribus, si excipias quòd vires muscutorum, quotquot voluntati parent, plerumque minuuntur.

Tempus, quod cursu implet *hæmorrhœa*, variis exemplis admodum variat. Aliquando vel sponte, vel paucis medicamentis adhibitis, diebus paucis finitur. Sæpius autem, uti ex medicorum scriptis colligere possumus, hebdomadas plures vel pauciores continuat; quinimò, ultra menses quosdam, vel etiam annos, interdum protrahitur; et denique aliàs aliter terminatur.

Ægra quædam, cui Dr DUNCAN in Valetudinario *Edinensi* medicinam adhibuit, per duas menses *hæmorrhœa* laborabat, sanguine interim subinde prorumpente, donec tandem fato procubuit, præ mera sanguinis inopia, ut Dr DUNCAN videbatur*. Cutis enim et labra, non pallida solùm, sed albida, fanè

---

* Prælect. et Narrat. Clinic. anno 1797. Vide Act. Nat. Curios. vol. ix.

fanè evaferunt ; et sanguis vix coloratus, sed aquam potiùs referens, profluebat.

Mortem nonnunquam affert sanguinis profluvium, quod vasa subito et magnoperè deplet. Dr DUNCAN, (cui ob beneficentiam erga me, maximas gratias habeo), solita cum benignitate, historiam pueri, hoc morbo ægroti, mihi memoravit, cujus summa cutis per plures annos *petechiis* nunquam non variabatur, et ex ictu etiam levissimo vibicibus livebat. Nec alia tamen signa erant adversæ valetudinis. Licèt enimverò cibus, ex his quæ maximè nutriunt, plenâ manu illi largiretur, et medicamenta adhiberentur, morbus tamen perstabat, et postremò profluvium sanguinis ex pulmone necem intulit. Aliud hujusmodi exemplum exquisitum nuper accepi ab amico meo æstimabili JACOBO RUMSEY, qui medicinam ad *Amerſham*, in comitatu *Buckinghamſi*, agit ; puellæ, scil. quæ, postquam hoc genere valetudinis quatuor menses laboraverat, cum brevi semel malorum intercapedine, ob sanguinis ex utero profluvium, morti tandem occubuit.

REIL et BEHRENS* duorum ægrorum historias in medium protulerunt, qui subito animam efflaverunt, alter resolutione, alter distentione nervorum, correptus. Et nonnulli denique, quos *hæmorrhœa* occupabat, mortui sunt, quanquam nulla adesset causa, quæ ad mortem inferendum planè sufficeret †.

Scire autem licet, plerisque ægros, quos *hæmorrhœa* invasit, perductos esse in sanitatem; quippe sanguinem, inter cutem et cuticulam effusum, vasa *lymphatica* paulatim forbuisse, ægrosque haud ampliùs ad sanguinis profluvia opportunos evasisse. Atque ex auctoribus accepimus, quòd, postquam morbus medicinæ parere diu omninò recusaverat, ægri quidam, a medicis deserti, tandem convaluerunt ‡.

Corpus unum, hoc morbo exanimatum, ferro patefactum est; et quæ oculis introspi-

C

cientium

---

* De Morb. Maculos. Hæmorrhag. in Diff. C. ZETTERSTROEM.

† DUNCAN, Med. Com. vol. xx.

‡ Ibid. vol. xiv.

cientium obvenerunt, in “ Actis Naturæ Curioforum ” narrata sunt, eaque exscripsit Dr ADAIR : quum verò, quæ memorata sunt, nihil rei nostræ lucis effundant, ab omni parte transibam.

§ IV. DE CAUSIS REMOTIS.

QUÆNAM corporis conditio in *hæmorrhœam* maximè proclivis est, medicis, credo, haud satis compertum est. Nonnulli putant debilitatem ei præcipuè occasionem dare. Et ægri quidam, quos hoc morbi genus aggressum est, virium profectò imminutionem experti sunt, quæ paulatim obrepserat, antequam signa morbo propria sese ostenderunt. Hæc virium imminutio, uti medicis placuit, ex nimia fatigue, vel ciborum parùm nutrientium, et tabernarum simul insalubrium usu, vel tantùm pravo corporis habitu, exorta est : forsan pro primo morbi indicio potiùs habenda. Morbi prægressi, utpote omnia febrium genera,

ra, *rubeola*, *variola*, *rheumatismus*, partus difficilis, alique similes, a medicis putati sunt mortales aptos reddere, qui in *hæmorrhæam* inciderent. Rectè autem an fecùs, adhuc non licet judicare; at, in præsentia, hoc neque ampliùs dicere possumus, hunc morbum illos nonnunquam subsecutum esse. RIVERIUS, ut suprà notavimus, *hæmorrhæam* eos maximè adoriri observavit, qui obstructionibus viscerum inveteratis laborabant. Denique, sexus debilior, muliebris scil., virili proclivior est *hæmorrhææ*; atque mortales, iis vitæ temporibus ubi corpus est maximè debile et invalidum, eâdem corripì sæpiissimè observati sunt. Plurimi enim infantes et impuberes, ab ætate scil. duorum annorum ad annum decimum quartum, et multi ætate provectiores, eâ laboraverunt. Neque, porrò, omittendum est, plerosque, quos *hæmorrhæa* occupavit, pauperes esse, qui, præ rerum angustia, cibis, ex his quæ difficilè concoquuntur et parùm nutriunt, vesci solebant, et qui in tabernis immundis, humidis, nec perflatum habentibus, congregati, vitam degebant;

degebant ; quibus omnibus nulla quidem aptiora sunt, quæ corporis vires minuant.

Contrà verò notatu dignissimum est, morbum, de quo scribimus, sæpè eos tentavisse, qui nullo genere valetudinis priùs languerant ; quibus ne unum quidem debilitatis signum ante morbi accessionem aderat ; et quibus denique nulla vitæ commoda deerant. Præterea, quàm plurimi causis suprà memoratis debiles fiunt, quos *hæmorrhœa* neutiquam adoritur.

Sin autem simplex debilitas mortales huic morbo opportuniore reddit, unde accidit, morbum pro ratione esse perrarum, cùm causæ quoque excitantes, uti jam memoraturus sum, frequentissimè occurrere putantur ? Unde, multò rariùs esse hoc, quàm alia morbi genera, quibus, ut medici credunt, eadem debilitas corpus proclive reddit, et quibus cum eo eadem causæ excitantes communes sunt ? His animadversis, nos equidem adducimur ut credamus, quandam esse corporis, seu solidarum sive fluidarum partium, conditionem, nobis adhuc

adhuc latentem, quâ homines proclives red-
duntur in *hæmorrhœam*.

Auctores, qui de morbo, quem persequi-
mur, scripserunt, plurimas memoraverunt
causas, quibus identidem concitatus est; vel
plurimas saltem res inter accessionem adfuisse
observârunt, quibus verisimillimum visum est
eum concitatum esse, ubi aliquis in eum pro-
clivis jam factus fuisset. Frigus, nimirum,
corpori admotum, vel potio frigida, sudorem
subitò cohibendo, eundem excitare putata
sunt. Et quasdam ex partu difficili adoriri
morbus habitus est. Quinetiam interdum,
utî observârunt medici, subsecutus est affectus
animi vehementes, metum præcipuè, et iram;
itemque nimiam fatigationem, atque crudi-
tates, ex copiâ immodicâ alicujus rei devo-
ratâ, oriundas.

Enimverò an res hujusmodi, necne, *hæ-
morrhœam* reverà excitaverint; an cum aliâ
quâdam causâ, etiamnum medicis ignotâ, ad
eum excitandum conspiraverint, (perinde ut
cædem res cum diætâ quâdam ad *scorbutum*
incitandum

incitandum conspirant), nobis, credo, præ impari adhuc scientiâ, nihil pro certo concludere fas est: præsertim, quum morbus, de quo agimus, sæpe exortus fit, ubi nec una quidem earum rerum, quas memoravimus, neque ulla alia, quæ pro causa haberi potuit, obvia priùs occurrerat, quàm ipse morbus aliquem occupavit.

§ V. DE DIAGNOSI.

Cùm verò proposuerim signa, quibus morbus, de quo scribimus, maximè cognoscatur, ad ea quoque transibo, ut, quibus aliquis ab aliis morbis hunc dignoscere possit, notas indicem. Sola valetudinis genera, quæ *hæmorrhœa* signis simulat, ea sunt quæ *Typhus* et *Scorbutus* nominantur. Quod autem ad *typhum* attinet, illa ab hoc facillimè dignoscenda est, ut inter omnes convenit, si illius signa diligenter respiciantur. Notæ enim, quibus febris imprimis insigniatur, illi semper absunt;

sunt; præsertim est nulla anxietas febrilis, neque sensorii functiones plurimum, vel omninò quidem, turbantur. Atque his animadvertis, nomen primum, scil. "*Petechiarum* sine febre," ei imposuit Dr GRAAF. Medici autem exempla quædam memoraverunt, ubi pulsus arteriarum aliquantulum celeres erant, spiritusque citatior, et sitis modica urgebat: attamen corporis totius conditio, signorum progressus et duratio, morbos inter se diversos esse plùs fatis indicant. *Hæmorrhœa* quidem, uti suprà diximus, menses plures, vel etiam annos aliquando producit.

Quod verò ad *scorbutum* pertinet, inter medicos haud omninò convenit eum ab *hæmorrhœa* naturâ discrepare. Neque fanè negandum est, utrosque morbos inter se signis aliquantùm congruere. Dr ADAIR, ut videtur, *hæmorrhœam* nihil aliud esse quàm mitiorem *scorbuti* gradum existimat. Atque clariss. FOURCROY*, uti ex observationibus quibusdam,

---

* La Médecine éclairée par les sciences physiques.

dam, de ægri historiâ à D^{re} FERRIS in lucem editâ, memoriæ mandatis, colligimus, semet ejusdem sententiæ fautorem ostendit.

Opinio, quæ D^{ri} ADAIR placuit, hoc argumento (quod quidem verum esse nemo negabit) præcipuè niti videtur; homines, nimirum, vitam terrestrem agentes, *scorbuto* interdum corripi, dummodo cibus, concoctu difficilibus, vel in quibus parum alimenti est, diu vescantur; neque, porrò, hunc *scorbutum* terrestrem signis differre ab eo, qui nautas, æquora navibus pervagantes, adoritur. Et “nullum certè symptoma,” inquit, “in *hæmorrhœa* unquam extitit, quod non sæpiùs in *scorbuto* observatum fuerat.”

Hoc argumentum fortasse, aspectu primo, gravissimum habebitur. Credo, enimverò, vix fieri posse, ut aliquis *hæmorrhœam* et *scorbutum* pro eodem morbi genere habeat, si sequentia ante oculos ponat; signa, nempe, et durationem utriusque, et, quæ ad utrique medendum idonea sunt, medicamenta.

Scorbutum

Scorbutum * dies aliquot vel hebdomadas nunquam non præcurrunt ingens lassitudo, spirandi difficultas, et musculorum dolor, ei, qui ex nimia fatigatione oritur, similis; vel potius forsan dicendum est, *scorbutum* ita tardo passu inter initia aliquamdiu incedere. *Hæmorrhœa* verò, quanquam eam nonnihil lassitudinis sæpe antecedit, sæpe tamen aliquos subitò invadit, ubi nulla adversæ valetudinis signa ante accessionem observata fuerant: neque profectò, vel durante morbo, semper lassitudo urget.

Quinetiam *scorbutus*, antequam diu inveteravit, plurimis stipatur signis, quorum *hæmorrhœa* et maximè inveteratæ alia rarissimè, alia autem nunquam, adsint. Gingivæ semper ferè tument, et spongiosæ fiunt; dentes alveolis vacillant; os foetet; aqua est inter cutem cruribus: sed rarò, credo, cutis *ecchymomatibus* antè livescere observatur, quàm

D morbus

---

* BOERHAAVE, Aphorism. 1151. LIND on Scurvy, Part II. chap. 2.

morbus ingravescerit. Quod cùm acciderit, ægri vim musculorum amittunt; membra enim torpescunt, haud secùs ac resolutione nervorum correpta, atque tendines poplitum duri et contracti fiunt; ulcera fœda, et pessimæ indolis, crura occupant; dolent membra et viscera; anima deficit, aliquandò haud recuperanda, dummodo ægri seu leniter moveantur, seu lenis aura eos attingat.

Licèt autem *hæmorrhœa* in menses quosdam aut etiam annos producat, vel in tempus certè multò longius, quàm *scorbutus* unquam cursu implet; signa tamen dira, quæ jam memoravimus, ægros nunquam vexant. Morbus verò signis mitioribus per totum cursum premit, donec æger seu fatis concedat, seu medicamentis, viribusve naturæ *medicatricibus*, perducatur ad sanitatem.

Atqui, porrò, *hæmorrhœa* omnibus medicamentorum generibus aliquando cedere recusat, nec iis quidem sanabilis, (utì animadvertit Dr DUNCAN,) quibus *scorbuto*, haud gradu violentiori, certissimè mederi valemus.

Quinimò

Quinimò remedia aptissima quæ ægris, hoc morbo laborantibus, salutem restituant; scil. *acidum citricum*, et vegetabilia recentiora; eadem, ut videtur, haudquaquam ad *hæmorrhœam* curandum, neque sanè ad ei, perindè ut *scorbuto*, præveniendum valent.

§ VI. DE PRÆSAGIIS.

PRÆVISIS omnibus quæ ad signa et causas pertinent, sequitur ut quasdam notas explicem, quæ vel spem vel periculum ostendant. Morbus quidem, ut de eo generatim loquamur, haud valdè periculosus habendus est; ex observationibus enim medicorum discimus, facilem fuisse plerisque eo confectis salutem. In singulis autem exemplis sanguinis profluvia nos maximè metu terrere debent; utpote quæ necem, ubi morbus fatalis fuit, sæpius intulerunt; quæ certè corpus magnoperè debilitant, ideóque morbum ipsum augent; et
quæ

quæ denique, etiamfi æger sanetur, ne in malum tamen habitum corpus decidat, metum faciunt. Scire quoque licèt, ægrum esse in meliori vel peiori spe, prout sanguis minori vel majori copiâ, pro ratione virium, profluxerit; atque prout medicamentis, aliquamdiu adhibitis, plùs minùsve morbus paruerit.

Præterea ferè supervacuum erit dixisse, quòd, quantò minùs corporis habitus afficitur, et quantò magis functio quælibet ex morbidâ naturalis fit, tantò magis faustum eventum expectandum fit; et præsertim si petechiæ simul evanescere observantur, vel si ex lividis aut subnigris, pallidæ aut subfuscae fiunt.

§ VII. DE MORBI NATURA, SIVE CAUSA PROXIMA.

QUÆ fit natura hæmorrhææ magna et perdifficilis quæstio est; et vix fortasse, aut nullo modo,

modo, nisi conjecturis, eam prosequi possumus. Quocirca quibusdam inutile fore videatur, tempus terere quicquam de eâ differendo; præcipuè quum opiniones majorum, de proximis morborum causis, quamcunque fidem olim sibi vindicavissent, diuturnitate tandem extabuisse videmus.

A re nostrâ omninò alienum foret, de theoriarum, quod ad medicinam, utilitate disputare. Errores quidem, præ inscientiâ quâ verfatur, "humana parùm cavet natura:" ideòque theorias, incrementum semper rerum scientiâ, apertas esse ad reprehendendum et refellendum necesse est. Sed ab erroribus refellendis etiam veritatem discamus; quâ nixi et muniti, viam minùs incertam et occultam tentabimus, nosmet ad naturam investigandam postea accincturi.

Itaque nobis consilium est, theorias, quas medici de hoc morbo proposuerunt, aliquatenùs perpendere; et si, quæ veritati minimè congruant, solùm deprehendere possimus, nos
tamen

tamen partem folido de die nec frustrà demp-
fisse putemus. Nam

“ Virtus est, vitium fugere; et sapientia prima,

“ Stultitiâ caruisse.” HOR.

Medici duas præcipuè sententias protule-
runt, quibus signorum, *hæmorrhææ* aliisque
quibusdam morbis communium, rationem red-
derent; nempe *petechiarum*, vibicum, procli-
vitatæ ad sanguinis profluvia, et si qua fimi-
lia. Alii enim signa hæc à fluidarum cor-
poris partium* putredine pendere, alii au-
tem à solidarum† debilitate, contendunt.
Indicandum est itaque, quæ maximè ex utra-
que parte dicantur, quò faciliùs reperire pos-
simus, quæ gravioribus vel levioribus argu-
mentis nitatur: et imprimis pauca dicam de
humorum putredine.

Inter

---

* WITHERS on Asthma, Case 47. FERRIS. AIKIN.

† BROWN, Elem. Med. MILMAN on Scurvy.
ADAIR, Diss. Inaug.

Inter mutationes quas humores subire solent, putredinem neutiquam annumerandam esse mihi verisimillimum videtur. Imò, ni fallor, omni ratione concluditur, five ad sanguinis proprietates, five ad putredinis naturam, spectemus, illum, durante vitâ, putredine vitari omninò nequire: atque, porrò, mutationes ipsas, quibus ejusdem putredo insigniri putatur, morbidì corporis conditionis, haudquaquam causas esse, sed effectus.

Omnia argumenta, quibus clariss. PRINGLE quoad *scorbutum* usus est, luculenter refellit Dr MILMAN; quippe qui assumptiones illius falsas esse monstravit. Et notatu quidem dignum est, olera pauca, fructusve, vel limonum succi pauxillum, ad signa illa putredinis fuganda multò majoribus viribus valere, quàm omnia *antiseptica* glorianda, quæ in officinâ suâ *chemicâ* vir illustrisprehenderat.

Dissertationem ingeniosam in lucem protulit* Dr FERRIS, ut opinionem Dris MIL-

MAN

---

* Diss. Inaug. De Sanguinis per corpus vivum circulantis Putredine. Edin. 1784.

MAN de *scorbuti* febriumque causa improba-
ret, atque ut D^{ris} CULLEN sententiam defen-
deret. Imprimis, humores putridos fieri ex
eo strenuè argumentatur, quòd materia con-
tagiosa, postquam in corpus introducta fuerit,
multùm augetur. Hujus autem rei, ut vide-
tur, rationem magis justam et verisimiliorem
reddere possumus, si materiam à sanguine,
novâ et morbidâ vasorum actione, separari
putemus: quum alia exempla similia actionis
novæ sæpe obveniant; ut, putà, puris secretio,
materiæ *gonorrhœæ*, carcinomatis, et si qua
similia: et quum ipsa evidentia huic opinioni
repugnat; nam *variolæ*, e. g. cum sanguinis
portione homini haud inferi possunt*; neque
materia contagiosa, nisi in cutis vasis, ex san-
guine separari observata fuit†.

Deinde, ut probaret, nihil obstare quòd mi-
nùs sanguis inter circulandum putredine in-
quinetur,

---

* Vide Sir G. BAKER on Smallpox, p. 9. DAR-
WIN'S Zoonomia, vol. i. § xxxiii. 2. 10.

† Philosoph. Transact. vol. lxx. p. 135. BAILLIE'S
Morbid Anatomy, p. 195.

quinetur, ideóque inquinari verifimile effe :
 “ Quum nervi,” inquit, “ unde et fensus et
 motus derivantur, à cerebro difperfi, fimplicia
 folida fola attingant, nulloque modo cum
 fanguine, nifi quatenus cordis, ac reliquorum
 vaforum, excitatio adjuvatur ope ejus mecha-
 nicâ, vel chemicâ; jungantur; fic fieri
 non poteft ipfum fanguinem vis iftius vitalis,
 quæ per nervos ex cerebro propagatur, id eft,
 vitæ animalis, effe participem :”——“ hinc
 nihil, meâ ex fententiâ, obftat, quo minus ex
 mutationibus, quas extra corpus fubit fanguis,
 ejufdem ipfo in corpore mutationes quodam-
 modo colligamus.”

Cuivis autem hoc modo ratiocinanti, fat
 erit respondere, quòd ne minimam quidem
 notitiam vis vitalis five nervosæ à *priori* ha-
 bere poffumus, nec minimam profectò adi-
 pifci quimus, nifi effectuum, quos in corporis
 partes five folidas five fluidas eadem edit,
 longinqui temporis obfervatione. Ex acu-
 ratâ verò rerum comparatione, eft, ni fallor,
 quòd colligamus, fanguinem folidis vivis,

E

quod

quòd ad conditionem, arctissimè conjunctum esse, sic ut, si hoc modo illove hæc mutantur, ille quoque eodem ferè modo simul mutabitur : ex quo intelligi debet, utrorumque conditionem et proprietates eâdem de causâ, nimirum de vi vitali seu nervosâ, pendere.

Sanguinem eandem cum solidis vim vitalem participare, credidit ARISTOTEL^Es *, et proposuit etiam HARVEY † noster celeberrimus ; argumentis autem plurimis, ex doctâ indagatione et comparatione illatis, opinionem hanc nuper defendit præclarus JOANNES HUNTER ‡. Multi autem *physiologiæ* studiosi opinionem subvertere conati sunt : sed, me judice, eam nec subverterunt nec etiam infirmârunt. Nonnulli enim, argumentis non solum à philosophiâ abhorrentibus, sed ineptis equidem, freti, controversiam moverunt ;

quippe

* Hist. Anim. lib. iii. cap. 19.

† Exercitat. Anatom. 51. .

‡ Treatise on the Blood, &c.

quippe qui quæstionem cogitatione et *à priori** solvere voluerunt, cum à certis potius et exploratis, id est, ab his quæ experientia et observatio docuerint, petenda esset solutio. Alii autem initio vitam verbis definiverunt, five hypothefin de naturâ ejus animo conceperunt, et deinde, hanc veram et certam rati, vitam sanguini inesse negârunt; quia nempè hypothefi suæ sanguinis natura haud congruit†. Possunt verò nihil omninò probare, quorum disputationis fundamentum mera conjectura est; etenim, uti admonet CICERO, “ nulla conclusio est, assumptione non concessâ.”

Quæ sit vitæ natura omninò certè ignoratur, et forsan semper ignorabitur. Nostrium est solummodo omnia, quæ animantibus, vel solidis corporum partibus, vel fluidis, obveniant,

---

* JOHN BELL. *Anatomy*, vol. ii. p. 83.

† BLUMENBACH, de vi vitali sanguinis. THELWALL'S essay towards a definition of animal vitality, &c.

niant, et quâ ordine, curiosè et diligenter observare; atque, si plurima inter se congruentia utrisque partibus, eodem ferè modo eodemque tempore, contingere videamus, non possumus adduci, ut, aliâ vi alteram partem, alteram verò aliâ impulsam, credamus: sed utrasque vis vitalis ejusdem compotes et participes potiùs concludere debemus. Ex similitudine enim effectuum, similibus causis admotis, naturam similem esse colligere fas est.

Tempus et angustæ fines de hac re orationem dilatare vetant; paucas autem similitudines animus est indicare. Cel. J. HUNTER notavit, causas easdem, quibus solidarum partium *irritabilitas* sæpe afficitur, fluidarum quoque coagulandi vim eodem ferè modo simul afficere. Nonnulla, nimirum, quæ vires eas minuunt abolentve, quibus fibræ musculares, stimulis admotis, sese contrahunt, et quæ has teneras et relaxatas, et nigras reddunt; vim, quâ sanguis sese coagulat, simul minuunt abolentve, atque eum vel parùm coactum,
vel

vel omninò fluidum, nigrumque relinquunt. Hæc sunt nonnulla, quibus vita subito ab-rumpitur, nempe fulmen ictusve *electricus*, acerbi animi affectus, nifus muscutorum vio-lentes, et ictus super regionem ventriculi *; item *gasis acidi carbonici* respiratio †, viperæ morfus ‡, et si qua similia. Calor quoque et solida et sanguinem eodem modo afficit; causa est ut sanguis illico coëat, musculique sese contrahant.

Ad hæc, clar. VAN SWIETEN || observavit, sanguinem eorum, qui robusti et validi sunt, multò magis firmiter se coagulare, quàm eo-rum, quibus vires in corpore languent. At-que cel. HALLER, “in tenera virgine,” in-quit, “in hominibus pulmonem debilem
nactis,

* HUNTER on the Blood, &c. p. 1. chap. 1.

† LUZURIAGA, Diff. Inaug. de syst. sanguin. et nerv. nexu, p. 28.

‡ FONTANA on Poison.

|| Comment. sect. 588.—1010.

nactis, delicatum sanguinis coagulum est ; rubrum tamen, sed minùs cohærens, fluidoque humori propius*.” Neque porrò omittendum est, majorem adhuc similitudinem esse inter sanguinis et fibrarum muscularium conditionem, et vim contrahendi. In iis enim morborum generibus, ubi fibræ arteriarum tardiùs pro ratione, sed fortiter, sese contrahunt ; ut, e. g. in *Pneumoniâ* ; sanguis eodem tempore, è venâ missus, tardiùs coagulatur, sed firmitus fit coagulum, et superficies ejus in cavum, poculum referentem, contrahitur : (quod sanè signum est inflammationis multò certius, quàm sola coriacea quasi superficies). Contrà verò quorum fibræ arteriales celeriter, at imbecilliter tamen, micant, perinde ut *phthisi* laborantium† ; eorum quidem sanguis, si quis missus fuerit, celeriter coagulatur, sed coagulum imbecilliter, aut vix cohæret.

Eadem

---

* *Elementa Physiologiæ*, vol. ii. p. 318.

† *HEWSON on the Blood*.

Eadem quoque fimilitudo observari potest, ubi animalia, usque dum moriantur, sanguinem amittunt : ea enim pars sanguinis, quæ primò è venis erumpit, tardissimè sed validissimè sese coagulat ; ea autem quæ, viribus magis magisque deficientibus, postea effluit, celerius, at imbecilius verò, in coagulum coit*.

Cel. FOURCROY easdem fimilitudines animadvertit, idemque ex iis perpenfis concludit ; sanguinem, scil. ope vis vitalis coagulari. “ Le sang suit les phases,” inquit, “ de l’organe musculaire ; pâle et très-fluide dans le fœtus et dans l’enfant, il ne présente qu’une gelée tremblante et mollassé dans sa concretion ; tandis-que celui de l’adulte, riche en couleur et en consistance, se prend presque tout en masse solide. Lorsque la fluide a ce dernier caractère, les muscles ont acquis tout leur volume et toute leur force †.”

Præterea

---

* HEWSON on the Blood.

† Mémoires de la Soc. Roy. de Médecine, pour 1783.

Prætereà notatu dignum est, sanguinis gluten, sive *fibrinam*, adeò fibras musculares, quantum vel conspectu vel periclitatione *chemicâ* detegi potest, simulare, ut, si ulla fides FOURCROY, vix aut ne vix quidem à se invicem dignosci possint. “ En effet,” inquit, “ lorsqu’on a enlevé par des moyens appropriés la lymphe colorée, la gelée, les substances extractive et saline, qui sont contenues dans le tissu spongieux des muscles, leur chair n’offre plus que la matière glutineuse pure, comme je m’en suis convaincu par l’expérience *.”

Ad summam colligendum est, ea, quæcunque sint, quibus vires fibrarum muscularium vitales afficiantur, eadem vim illam, quæ sanguini est, sese coagulandi, pariter afficere. Auctâ enim, imminutâ, extinctâve musculorum *irritabilitate*, hæc sanguinis vis augetur, imminuitur, extinguatur. An igitur has vires diversis pendere causis inferendum sit? An alteras

---

* FOURCROY, Mém. de la Soc. Roy. de Méd. 1783.

alteras scil. vitales, alteras autem *chemicas*, concludendum? Quomodo autem fieri possit, acerbum animi affectum, indolem totius sanguinis *chemicam*, vel citiùs dicto, mutare posse; aut quomodo ullam corporis partem, nisi per vim *nervosam*, afficere queat?

Credo equidem, dummodo præjudicatis de vitæ naturâ supersedeamus, (nempe, qui eandem solidis tantùm conjungi posse credimus), deinde nec unum quidem argumentum nos adducturos esse, quo sanguinem vitâ expertem probemus. Quâ ratione enim probare possumus, vel nervos vel membranas, vel alias partes, quæ, stimulis admotis, non moveantur, parem cum his, quæ moventur, vitam participare; quâ freti, sanguinem quoque ejusdem compotem et participem evincere nequeamus? Partes eas solidas, quæ neque stimulis neque voluntati parent, vitâ præditas ex eo maximè credimus, quòd putredinis causis resistunt. Quin sanguis quoque iisdem naturaliter resistat, nemo dubitat. Sanguis autem, uti animadvertit clar. G. FORDYCE,

“ is in that situation in which putrefaction most readily takes place: it takes place most readily at the temperature of 100° , more slowly at 110° , hardly in animal substances at 150° : more slowly in less degrees of heat than 100° , and scarcely at all at 40° of FAHRENHEIT*.” Itaque et solida et sanguinem semper putrescere necesse esset, nisi vis quædam contraria illa defenderet. Vim autem vitalem solida conservare inter omnes convenit; cur igitur non conservare quoque sanguinem?

His animadversis, sanguinem eâdem, ac solida, vitâ esse præditam, veri saltem simillimum arbitramur; ut gangræna igitur sive sphacelus musculorum, sic putredo sanguinis, mortem indicat.

Sed ut sententiam eorum, qui, sanguinem in vivo corpore et inter circulandum putrescere posse, putant, veritati absonam esse porro probemus, restat ut quædam phenomena

---

* Third Dissertation on Fever, Part I. p. 74.

mena exploremus, quæ, progrediente putredine, obveniunt; quæ sanè vitæ animali omninò repugnare reperiemus.

“ Princeps verò phenomenon,” inquit HALLER*, “ putredinis neque hætenus adultæ, est expedire aërem.” Aër autem, cujuscunque generis, si sanguini circumfluo misceatur, necem nunquam non citò infert. Hoc quidem medicis, annos centum quinquaginta et plures, clarè innotuit, ut præclarus MORGAGNI† nos certiores fecit, et experimentis WEPFERI, CAMERARII, REDI, aliorumque, et præcipuè ingeniosi LUZURIAGA, luculenter probatum est.

Præterea, experimenta quoque nos docuerunt, non aërem solùm, sed etiam ipsius sanguinis aut feri, putredine vitati, particulas, sanguini circumfluo mistas, vitam confestim adimere. Quo argumento solùm freti, litem, me judice, dirimere possumus. In venas canum

---

* Elementa Physiologiæ, vol. ii.

† De sed. et caus. Morborum, Epist. v. Art. 21.

num quatuor *femorales*, feri putridi paucillum injecit Dr SEYBERT*. Illicò debiles et languidi canes evaserunt, sævis doloribus angipapparuerunt, et, nondum peractâ injectione, nervorum distentionibus correpti sunt; atque intra horas duas omnes morti occubuerunt. Clar. FOURCROY† experimenta hisce similia instituit, similesque effectus observavit, ex quibus hanc conclusionem intulit. “Il paroit prouvé,” inquit, “par ces faits, que les liqueurs en pleine putréfaction sont des poisons terribles pour les animaux, lorsqu’elles sont mêlées au sang qui circule dans leurs vaisseaux.”

Omnibus denique, quæ suprà disputavimus, cognitis et perpensis, sanguinem circumfluum putredine nunquam vitari, nec, persistente vitâ, vitari posse, concludere fas est. Quæ etenim putrescunt, ea priùs mortua fuerint, neceffe

---

* Inaugural dissertation on the Putrefaction of the Blood. Philadelphia, 1793.

† Mémoires de la Soc. Roy. de Méd. 1783, p. 498.

neceſſe eſt; ſanguinis autem ipſius particula, mortua et putrefacta, quòd ad corpus vivum, lethale venenum eſt. Sequitur itaque ut aliam cauſam requiramus, quæ ſigna *hæmorrhææ* gignere poſſit.

Alii quidam medici, ut ſuprà diximus, morbum à mutatâ ſanguinis conditione provenire, negant; ſed ſigna, de quibus agitur, ex fibrarum muſcularium debilitate, et immutato tono, oriri contendunt*.

Pauca habeo, quæ huic opinioni objiciam: et fortasſe his medicis re concinere, verbis tantùm diſcrepare, videar. Etenim hoc morbi genus ſæpius debilitate comitari, ſæpiusque eos, quos plurimæ debilitatis cauſæ premunt, aggredi, lubenter concedo. Maximè autem adducor, ut debilitatem illam potiùs effectum eſſe vel ſignum, cum aliis ſignis ex quapiam corporis conditione morbidâ ſimul oriundum, quàm ipſam ſignorum cauſam, credam;

---

* ADAIR, Diff. Inaug. ZETTERSTROEM.

credam ; atque porrò diversarum conditionum effectum esse et sodalem.

Debilitatem in variis exemplis naturâ variam esse, etiam à theoriâ illorum medicorum colligendum est *. Morbi enim, qui, perinde ut *hæmorrhæa*, debilitate provenire dicuntur, non gradu solùm, sed etiam signorum genere, quàm maximè inter se discrepant. Quis enim vult affirmare febrem contagiosam solummodo gradum esse, seu majorem, five minorem, *scorbuti*? Et progressu quidem, et signis, illa ab hoc quàm maximè differt ; atque diversis omninò causis uterque imminuitur et intenditur, et diversis denique curatur remediis. Ex hypothesi autem, eâdem sunt naturâ : sunt tamen diversâ ; quod absurdum est.

Qui igitur morbum imminuto fibrarum tono provenire dicunt, non modò non verè et accuratè loquuntur, sed adeò generatim, ut nihil utile ab eâ notione colligere possimus. Ut motus enim, jussu voluntatis, multis animalium,

---

* MILMAN on Scurvy and Putrid Fevers.

malium, sic debilitas multis morborum generibus, communis est. Parùm autem de illorum naturâ dicturi sunt, qui motum aliorum pedibus, aliorum alis, aliorum autem pinnis effici, haud animadverterint : nec magis, credo, de morborum naturâ dicturi, qui debilitatem diversis corporis conditionibus provenire ignoraverint.

Namque si nobiscum reputemus, de quo vel integritas virium vel debilitas pendeat, facilè intelligetur, varias causas hanc gignere posse, vel, aliis verbis, hanc varias fibrarum conditiones comitari. *Imo*, Cui *solida simplicia* haud integra sint, eum virium integritate neutiquam frui necesse est : ab hâc forsan causâ debiles fiunt, qui ex febribus aliisve morbis acutis convalescunt. Hisce enim casibus muscoli magnitudine minuuntur, et difficillimè corpus movent sustinentve ; neque membrorum motus validi fiunt, donec, cibis nutrientibus per plures dies assumptis, fibræ musculorum aliquatenus renovatæ fuerint.

2do,

2do, Corpus, ob quasdam *solidi vivi* conditiones morbias, debile et invalidum efficitur: quales autem hæ conditiones sint, vel quomodo nascantur, ignoramus. Debilitas hujusmodi notabilis febricitantibus contingit, quæ quidem adeò peculiaris est, ut medici nuper eam *virium depressionem*, discernendi causâ, nominaverunt. Debilitas quoque eum corporis statum comitatur, qui ad *hysteriam* et *epilepsiam* opportunus est; ubi fibræ vivæ ad motus insolitos stimulis facilè cientur. Comitatur etiam *asphyxiam*, ubi contrâ fibræ ad motum difficilè incitantur, ob *oxygenium* nimis parcè comparatum, spiritu quodammodo impedito, seu aquâ submerfione, five strangulatione, five *gasibus azoticis* inspiratis. Sequitur denique nimiam fatigationem.

Aliis autem hujusmodi exemplis, aliam proximam debilitatis causam esse, dubitare non possumus; alia enim signa eam comitantur, et hæc variis medentur remediis. At remedia tamen omnia stimulantia appellantur, et solidum vivum *stimulare* dicuntur; quod fortasse

fortasse nil nisi *in eum agere* sonat; agere enim alia aliis modis, omni ratione, ut opinor, concludendum est.

Non possum igitur quin putem, debilitatem haudquaquam causam proximam esse *hæmorrhææ*. Sed hoc, credo, neque amplius etiamnum dicere possumus, hunc morbum eos sæpe aggredi, qui virium integritate minimè fruebantur; atque porrò debilitatem eum, inter alia signa, sæpiùs comitari, observatum esse. Sed reverà de hâc re et inutiliter et ambiguè disputabimus, dum verbo tam indefinito (*debilitate* scil.) utimur. Clarè enim constat, medicos omnem corporis partem debilitari dixisse, quæ ad suis muneribus fungendum haud idonea evasit. Hoc autem non est theoriâ proponere, sed rem tantùm affirmare.

Enimvero vix fieri potest, *scorbutum* (nam sub hoc nomine Dr ADAIR etiam *hæmorrhæam* persequitur) ex vi vitali solidorum imminutâ, præ nutrientium defectu, oriri; remedia enim, quæ ad vigorem corporis restituendum maximè valent, parùm apta sunt,

G

quæ

quæ *scorbutum* ægro corpore depellant : contrà autem remedia, quæ ad corpus roborandum minimè utilia sunt, præcipuè *acidum citricum*, hoc morbo ægrotis citò, tutò, et jucundè medentur. Hoc fanè, quanquam, proh ! modestiam ! omninò negat Dr BROWN *, et parùm credere videntur D^{res} MILMAN et ADAIR, utpote quod theoriis suis prorsùs repugnat ; mihi tamen persuasum est auctoritate D^{rum} LIND, DON. MONRO, BLANE, TROTTER †, aliorumque, qui *acidi* hujus et vegetabilium utilitatem longinqui temporis usu et periclitatione didicerunt.

Erroribus his, ut spero, convictis, haudquam de hypothefi D^{ris} ADAIR fusiùs scribendum puto ; quum præsertim suprà probare conati sumus, magnam inter *scorbutum* et *hæmorrhœam* esse discrepantiam, quoad signa, et progressum, et medendi rationem.

Dr

---

* Elements of Medicine, vol. ii. DLXXX.

† Vide illor. medicor. opera, de Scorbuto.

Dr GARNET * aliam de *hæmorrhææ* naturâ hypothefin ex eo propofuit, quòd eâ laborantibus globulorum fanguinis rubrorum penuriam effe obfervavit. Namque putat globulos rubros ex ferro à maximâ parte vel omninò confare, ferrumque viribus animalium gigni: ideóque concluditur, proximam *hæmorrhææ* caufam, defectionem effe virium in iis corporis partibus, quæ ferrum gignere folent.

Hæc verò, quæ affumpfuit Dr GARNET, non modò non conceduntur, fed profectò experimentis maximè repugnant. Ferrum enim *oxydatum* aquâ diffolvere nequimus; facile autem diffolubiles funt rubri globuli fanguinis: neque, auctore FOURCROY, ferrum, ficcato fanguine, nifi in cinerem quoque reducto, magnetis ope detegendum eft. Itaque in conditione falis effe neceffe eft; fed nec aquâ, quâ gallæ infufæ fuerunt, nec *pruffiate potaffæ*, detegi poteft. Atque porrò ex obfervationibus

---

* Memoirs of the Med. Soc. vol. iv. Art. xvii.

fervationibus experimentisque D^{is} WELLS, in Aët. Philosoph. Londin. recensitis, colorem sanguinis de ferro minimè pendere verissimilimum saltem videtur. Quinetiam ferrum à peritissimis *chemiæ* studiosis pro elemento etiamnum habetur; licèt enim haud ab simile fit, uti nonnulli conjectârunt, eundem partibus simplicioribus constare, atque viribus et animalium et stirpium quoque formari; nemo tamen hanc notionem periculis probavit.

Prætereà, huic hypothefi innixi, signorum *hæmorrhææ* rationem reddere nequimus. Quomodo enim ex rubrorum globulorum penuriâ oriri possunt, aut sanguinis sub cuticulâ effusiones, aut ab iis partibus, quibus tegumenta tenuia sunt, profluvia, vel denique virium debilitas? Nescio an aliquid est ex quo intelligi debet, globulos sanguinis rubros, vel solidi simplicis, nutriendo, vel solidi vivi, stimulando, præcipuè vigorem sustinere.

Postquam de sententiis medicorum, quæ ad naturam morbi *petechialis* spectant, fusiùs et uberiùs, refellendi causâ, disputationem dilatavi;

latavi; ideóque qualem non esse, ut spero, indicavi; fortasse majori cum prudentiâ agerem, si, qualem esse, me prorsus nescire confiterer. Et hoc quidem lubentiùs faciam, ne verba mordacia TRISTRAM SHANDY etiam in me conjicerentur: "Sufficeth it at present to say, my father levelled the hypotheses with the ground, and in doing that, the learned know, he built up and establihed his own." Illud autem nec me fecisse omninò dicere audeo, neque hoc, nisi argumentis fretus, facere vellem. Atqui, equidem credo, naturam *hæmorrhææ*, haud secùs ac *diabetæ*, *epilepsiæ*, et, si qua, similia, frustra exponere conabimur, donec majorem de machinâ animali notitiam adepti fuerimus.

Quod ad morbum attinet, quem persequimur, sanguinem in nonnullis exemplis aliquomodo mutari satis compertum habemus, nempe, tenuiorem et aquosum fieri, et minùs coloratum. Quocirca Dr DUNCAN * eum ex
morbidâ

---

* Prælectiones Clinic. Maio 1800.

morbida humorum, et præcipue glutinis, conditione pendere, solida autem mutuo à fanitate deflecti, opinatur. Atque verifimillimum quidem videtur, et solida et fluida, corpore hoc morbo languente, affici. Attamen an hæc illave primò afficiantur, ut in aliis quibusdam morbis, difficilè deprehensum est. Ipse verò, confiteor, potius adducor ut, quandam solidorum partem prius affici, credam; illam nimirum, quæcunque sit, quæ cibi *assimilationem*, ventriculo et intestinis inceptam, perficit. Nam actione quâdam vasorum, *chylus* in sanguinem, qui deficere videtur, vertitur; et remedia, quibus curatur morbus, in solida tantum agere videntur. Hoc verò dicere, rei nostræ non multum lucis affundit. Adhuc enim explicare nequimus, cur, deficiente glutine, vasorum extremitates debiles fiunt, dum muscoli, quotquot voluntatis jussa exequi solent, aliquando integri manent. Scire autem licet, vasa musculosque aliis morbis haud simul afficiuntur: quos *apoplexia* enim corripuit, eorum cordis et vasorum mo-

tus

tus adhuc perficiuntur; dum muscoli, qui voluntati parere solebant, omninò immobiles fiunt. Nec minùs difficile est dictu, cur arteriæ capillacæ, dum adeò debiles sunt, ut sanguinem rubrum ex ruptis aut dilatatis finibus effluere finant, partem tamen sanguinis aquosiorē retineant, sic ut hydrops haud simul nascatur.

Hæc itaque reverà obvenire tantum dicere possumus; atque ut medici periti idonea reperiant remedia, sat erit forsan hæc memoriâ retinuisse: morbum nempe sæpiùs mortales debiles adoriri, et debilitatis signis sæpiùs comitari, sed proclivitatem ad sanguinis profluvia ab omnibus vasis extremis eundem præcipuè constituere, atque periculum capitis ægris nonnunquam inferre; dum nulla simul adest *pyrexia*, neque vis vaforum, nec sanguinis impetus augetur.

§ VIII. DE MEDENDI RATIONE.

HAUD multum verò interest, an *hæmorrhææ* naturam, necne, funditus deprehendere possimus. Medici enim, quanquam de eâdem atque de actione remediorum inter se quàm maximè discrepant; omnes tamen eadem medicamenta adhibuerunt, quippe quæ periclitatio et usus ad similes morbos curandos efficacissima esse docuerunt. Nam verissimè dixit Romanorum Medicorum* princeps, “ nihil istas cogitationes ad medicinam pertinere, eo quoque disci, quòd, qui diversa de his senserint, ad eandem tamen sanitatem homines perduxerint. Id enim fecisse, quia non ab obscuris causis, neque à naturalibus actionibus, quæ apud eos diversæ erant; sed ab experimentis: prout cuique responderant, medendi vias traxerint.” Hanc igitur disputationis partem paucis absolvere potero.

Similitudo

---

* CELSUS de Medicina, Præf.

Similitudo *hæmorrhææ* cum aliis quibusdam morbis, primùm medicos adduxit, ut medicamentis, quibus plerumque curatur, uterentur: remedia enim, quæ vicinis malis sæpe succurrerant, aliis scil. *hæmorrhagiis* et *cachexiis*, hæmorrhœâ laborantibus feliciter adhibita sunt. Hæc sunt *acida mineralia*, cortex *cinchonæ*, et quædam alia ex iis quæ corpus roborant et astringunt.

Acidum sulphuricum, quantum colligere potui, efficacissimum est; et aliquando ægris, nullo alio remedio simul assumpto, salutem restituit. *Acidum nitricum* quoque *hæmorrhææ* aliquando succurrit; cujus exemplum in dissertatione *, coram Societate Regiâ Medicâ Edinenfi, duobus abhinc annis lectâ, narratum fuit.

Cortex *Peruvianus* sæpiùs adhibitus est: verùm in nonnullis exemplis, ubi hoc medicamentum ad morbum depellendum minimè

H valuerat,

---

* Mr ROBERTON on the Nitrous Acid. Records, 1799—1800.

valuerat, cortex *Angusturæ* fausto eventu præscripsit Dr WILLAN *. Ex iis quæ corpus astringunt, alumen, gummi *kino*, et alia similia, ægris adhibita sunt. Atque unus ex amicis me certiore fecit, *oleum terebinthinæ*, dosi gutt. xv. assumptum, in nonnullis casibus profluvia sanguinis cohibuisse. Dr GARNET, propter sententiam suam de globulorum rubrorum sanguinis ferreorum penuriâ, *vinum ferri* ægro cuidam adhibuit; sed sanguinis et colorem, uti putavit, et profluvia, simul medicamentum auxit.

Hæmorrhæa autem pauperes sæpiùs aggreditur; ideóque à diætâ parcâ et concoctu difficili, ab insalubribus tabernis, et aëre impuro, oriri putatum est. Quocirca diætâ plenior et lautior, aër purus, et exercitatio, medicis præscripta sunt, et sæpissimè quidem ægros in sanitatem perduxerunt. “Immo forsan,” inquit Dr ADAIR †, “hoc in morbo curando,

---

* BRANDE on *Angustura Bark*.

† Diff. Inaug. p. 19.

curando, ut in *scorbuto*, et multis aliis, qui pauperes infestant, ars coquinaria longè medicamentariæ præstat." Cibus igitur ex animalibus et vegetabilibus quæ facilè concoquantur, præcipiendus est, juscula, scil. lac, et fructus, et his similia.

Neutiquam verò omittendum est, artem coquinariam, et cibum lautum, causis etiam evidentioribus simul absentibus, aliquando *hæmorrhææ* prævenire non potuisse, neque ad medendum valuisse. Aliquos enim quibus nulla vitæ commoda deficiebant, adorta est, atque etiam, dum cibus lautioribus ægri liberaliter suppeditati erant, continuabat tamen, et necem tandem intulit. Vinum quoque *hæmorrhææ* languentibus sæpe adhibitum est, atque felici dicitur eventu. Sed Prof. noster Dr RUTHERFORD me certiore fecit, omnia, ex his quæ calefaciunt, ægris nonnullis ab eo curatis nociva fuisse; profluvia enim sanguinis adauxisse.

Remedia porrò, quæ, vasa astringendo, *hæmorrhagias* cohibeant, et stimulando, faciant
ut

ut effusi humores absorbeantur, externis partibus adhibere oportet. Gargarismata alumine, *acido sulphurico*, seu cortice *Peruviano*, confecta, ad stomacacem utilia sunt: juvabit quoque externam cutem, ope spongiæ frustuli, aquâ cum aceto, vel *tincturâ* myrrhæ, lavare, ubi vibices et *ecchymomata* sunt.

Hæc omnia sunt remedia, quòd sciam, quæ ad *hæmorrhæam* curandam adhuc usurpati sunt medici; neque sanè nova alia ex cogitatione suggerere possumus, quum quæ sit causa proxima morbi ignoramus. Sed optandum est, ut remedia quàm paucissima simul adhibeantur, quò tandem quæ majori vi, quæ minori, ad eam curandam pollent, discamus.

ADDITA-

ADDITAMENTUM.

POSTQUAM hanc disputationem ad umbilicum perduxeram, occasio mihi contigit videndi libellum, quem, de morbis Londini grassantibus, scripsit Dr WILLAN*: et in quo, pauca de morbo *petechiali*, sub nomine *Purpuræ*, differuit. Duas species seu varietates esse morbi putat, quas *simplicem* et *hæmorrhagicam* cognominavit. Illa mulieres et pueros, cibo tenui vescentes, sedentarios, aggreditur; *petechiis* solum stipatur; et diætâ pleniore, cum exercitatione, facilè curatur. Hæc autem magis violenta est; signa gravia, nausea, scil. vomitus, membrorum dolores, eam antecurrunt; *petechiæ* majores et vibices cutem maculant; et sanguis sæpe prorumpit. Diætâ parca et tenuis, vita sedentaria,

---

* Reports on the Diseases in London, 12mo. 1801.

taria, vigilia, anxietas, hanc quoque, uti putat, concitant. At pueros tamen *Londinenses* inquit, sæpissimè adoritur, qui omnibus vitæ commodis fruuntur, et simul utuntur exercitatione : iis autem vita rustica citò medetur. Ad hanc morbi formam, diætam generosam præcipit, vinum, *cinchonam*, *acida*, exercitationem sub Jove puro, et quicquid curas pellat.

Sed, quantum mihi judicare fas sit, duos tantum gradus morbi, et neutiquam species duas, tractavit Dr WILLAN. Credo enim signa utriusque aliquando simul apparere, et nullos esse terminos, ubi unum finire, et alterum incipere, observatum est. Sed reverà parcam meam morbi notitiam, ab auctoribus præcipuè collectam, cum experienciâ propriâ Dris WILLAN comparare nolo. Contrà verò hanc opinionem non veri abfimilem esse lubentiùs concedere adducerer, quum Prof. noster Dr RUTHERFORD, ex propriâ *hæmorrhææ* observatione, eandem quoque notionem animo conceperat. Verùm, postquam pars maxima
hujus

hujus disputationis etiam prelo subjecta fuit, alterum morbi *petechialis* exemplum mihi obvium occurrit; quo nonnulla signa, ni fallor, utrique speciei à D^{re} WILLAN delineatæ propria, simul ægrum vexant. Pauper, nimirum, sexaginta annos natus, Valetudinario *Edinenfi* decumbit; de magnâ debilitate, et sævis membrorum doloribus conqueritur; atque *petechiæ* plurimæ majores, sive *ecchymomata* parva, cutem crurum internorum maculant; gingivæque aliquatenus spongiosæ apparent: attamen nulla sanguinis profluvia sunt. Pulsus arteriarum quinquaginta numerantur. Viscera omnibus muneribus ritè et naturaliter funguntur. Hebdomadas ferè tres jam morbo laboravit æger; atque *acidum sulphuricum*, à D^{re} GREGORY adhibitum, dies sex assumptum, dum victu pleno, cum libris duabus cerevisiæ indies, simul usus est; nec sine malorum levamine. Virium enim integritas jam aliquo modo restituitur; crurum dolores minùs sævi urgent; et *petechiæ*, aliæ evanescerunt, aliæ autem pallidiores factæ sunt.

Quinetiam.

Quinetiam morbum, de quo agitur, veri *scorbuti* formam esse hic auctor opinatur ; et magnam auctorum copiam citat, qui *scorbuti* exemplis eundem annumeravisse videntur ; ideoque morbum minimè novum esse asserit. Quum verò nulla argumenta, quibus opinionem probaret, adduxit ; contrà autem, causas hujus morbi et remedia recensuit, quæ sanè ab iis, quibus *scorbutus* concitatur et sanatur, admodum discrepant ; haudquaquam adducor ut sententiam, quam suprà proposui, mutem. Sed reverà, quum de re omninò concinamus, de nomine disputare, nihil esset nisi de lanâ caprinâ rixari.

Dr WILLAN autem asseruit, auctores numerosos, quos citavit, adeò affatim de *purpurâ* differuisse, ut nihil ferè addendum restat. Omnes autem, quotquot legi, *purpuram* pro febris genere habebant, HOFFMANN, scil. SAUVAGES, BURSERIUS, STRACK, alique ; nec nisi obiter *petechias* sine febre tractârunt. Quod ad *purpuram scorbuticam* Dr^{is} HOFF-

MANN

DE HÆMORRHOEA PETECHIALI. 65

MANN* attinet, hanc fanè auctor iste satis obscurè profecutus est, et alios morbos unà confudit; atque porrò eandem à *petechiis* vult dignoscere. Itaque Drⁱ AIKIN† etiamnum assentior, et hunc morbum attentione medicorum dignum esse puto, “because I do not find in any of the systems of nosologists, that clear and discriminating notice taken of it, which a disease so marked, and occasionally so formidable in its aspect, would seem to require.”

Clariss. SAUVAGES, ut videtur, morbum, de quo scripsimus, sub titulo *Phænigmi Petechialis* designare voluit; et citat Dr^{em} CUSSON, qui eundem *purpuram apyretam* antea nominaverat: hujus autem opera nunquam vidi; nec aliorum quorundam medicorum, quos Dr WILLAN citavit.

---

* HOFFMANN opera, tom. iv.

† Memoirs of the Med. Soc. vol. iii. p. 397.

